

חזון בחום

עלון תורני לעיון, הלכה וחסידות

יו"ל ע"י בני ישיבת "חזון בחום"

יום ה' ט"ו בשבט תשע"א ♦ שנה ט' ♦ גליון קס"ו

תוכן ענינים

מקולמוס המערכת

חותמו של כהן

שיעור עיוני בנושא מפרשת השבוע
מון ראש הישיבה שליט"א

עמוד ב'

התבוננות

פרקי מחשבה ומוסר לבן הישיבה
הגה"צ רבי ישראל י. אהרנסון שליט"א
מנהל רוחני דישיבתנו הק'

עמוד ג'

הלכתא מכי מדרשא

עיוני ופסקי הלכות בהלכות שבת
הרה"ג רבי צבי הירש שמני שליט"א
ר"מ בישיבתנו הק'

עמוד ד'

ליקוטים יקרים

בעניני ראש השנה לאילנות

עמוד ז'

מכי מדרשא

חידושי תורה על הסוגיות הנלמדות
הבה"ח אברהם י. ה. רכניצר הי"ו
גדר 'המוציא מחבירו עליו הראיה'

עמוד ה'

הבה"ח שלמה קופרמן הי"ו

בענין דבר ולא חצי דבר

עמוד ו'

ליקוטים יקרים

בעניני קבלת התורה

עמוד ז'

דבר בעתו

מאמרי השקפה בעניני הזמן
מפרי עטם של בני הישיבה הי"ו

עמוד ח'

הגיונות

הגיגי דעה בעניני הזמן
מפרי עטם של בוגרי הישיבה הי"ו

עמוד ט'

עין השדה - עין החיים

הנה מה טוב ומה נעים להגיש בפני בני הישיבה היקרים את הגליון התורני במהדורה מורחבת, אוצר המנוצר בעניינים שברוח, לרגל ראש השנה לאילנות, ולכבוד שבת קבלת התורה.

מן הראוי להביא כאן את תוכן דבריו הקדושים של מרנא החידושי הרי"ם זצוק"ל בספר הזכות בענין ט"ו בשבט, "ידוע שבראש השנה נגזר השפע לכל אחד ואחד, חיים פרנסה הן ברוחניות, פרנסת צרכי הנפש, והן בגשמיות, צרכי האדם כגון בני חיי ומזוני, "והתחלת התגלות השפע הוא בט"ו בשבט" שהרי מבואר בגמ' שפרי שחנט אחר ט"ו בשבט הוא כבר מהשנה החדשה וכשם שחנטת הפרי משמעותה התגלות והיראות הפרי כך מתגלה השפע מט"ו בשבט מה שנגזר בראש השנה וכו' ועיקר ההתגלות בעין החיים שהוא התורה משם נשפע לכל עצי האילן".

מבואר בדבריו הקדושים שט"ו בשבט שהוא ראש השנה לאילנות יש בו התגלות עצומה של שפע בכל העניינים והכל נשפע ע"י לימוד ויגיעה בתורה"ק שהיא מקור השפע, ובהמשך דבריו זו"ל "ועדיין הדברים חיים וקיימים בכל נפש ישראלי שנפתחים בו מעיינות של ביאור התורה".

מי הוא זה הסכל והשוטה אשר לא ישים אל ליבו את גודל השעה וסגולת הזמן להתחדש בלימוד התורה"ק אשר היא מקור השפע, ובד בבד עם כח השב"ק הבעל"ט אשר בקריאה המעוררת את הזמן זוכים לגילויים העצומים של מעמד הר סיני וכפי שביאר מורינו המנהל רוחני שליט"א בשיחתו בתחילת ימי השובב"ים הק' את סגולת הזמן אשר כוחה ע"י חיבור הנפשות לתורה"ק בקריאת הפרשיות הגילוי הוא בבחינת נפש שהרי תורה וישראל חד הוא.

מכאן תצא הקריאה אליך בחור יקר עמוך והתחזק נצל את הימים הנעלים וסגולתם להתחדשות בתורה"ק ואגור כוחות להמשך ימי השובב"ים ת"ת הק' ביתר שאת וביתר עוז.

בסימן התרחבות שמחים אנו לצרף נדבך נוסף לגיליון מדור "הגיונות" בו יעלו על הכתב מאמרים, אברכים יקרים בוגרי ישיבתנו הק' הפזורים ברחבי הארץ דבר אשר וודאי יתרום לבחורי הישיבה בראותם את פירות "האילן הגדול" ה"ה בוגרי ישיבתנו הק'.

ברכת מזל טוב חמה ולבבית נשגר מעל במה זו לבחור החשוב ממצויני ישיבה"ק יחיאל נח פלדמן הי"ו עורך העלון אשר מתמסר לגיליון בכל כוחו ומאודו להגדיל תורה ולהאדירה הן בכמות והן באיכות, לרגל אירוסיו בשעתו"מ, יה"ר שיוכה לבנות בית נאמן בישראל על אדני התורה והחסידות.

יה"ר שנוכה כולנו לנצל את כח וסגולת הזמנים הקדושים בימים אלו ונוכה להתחדשות בהתמדת ויגיעת התורה"ק, אכ"ר.

בפרכת התורה

לפרכת האילן

זכור את יום השבת לקדשו - חפץ יפה תהא מזמינו לשבת

שמירת שבת לא חל עליו את ביום השבת עצמו, וכמו שהכריח הקד"י מדברי הבעל המאור שמוטר להפליג בספינה ביום ראשון אף שעל ידי זה יבא לידי חילול שבת דאורייתא, ובדבר זה חמור יותר חיוב כבוד ועונג, מחיוב שמירת שבת, ואפשר דזה הפירוש בדברי מכלילתא דרשב"י שהביא הרמב"ן דשמאי הוקן אומר זכירה עד שלא תבא, שמירה משתבא וכו', הרי החיוב שמירה אין עליו רק משתבא דהיינו בשבת עצמה, אבל חיוב זכירה דהיינו הכנת הפצים ומידי דאכילה לשבת בזה חיוב עד שלא תבא השבת. ונמצא חרוש דין להלכה, דאף דס"ל לבעל המאור דמוטר להפליג בספינה קודם השבת אף שיבא על ידי זה למצב של חילול שבת, אך יחד עליו חובה לטול עמו בספינה מאכלי שבת ולחם משנה ובפרט לדברי הגמ"י בהל' חנוכה דחיוב סעודות ולח"מ הוי דאורייתא, כיון דחלות חיוב כבוד ועונג שבת חלין עליו כבר בימות החול.

אך הנה אפשר דמה דחייב להזמין מימות החול לשבת אין זה מדמעם שכתבנו דחלות חיוב כבוד ועונג שבת חל עליו מיום ראשון, אלא דזהו עצמה כבוד שבת שמכין את צרכי השבת עד שלא תבא השבת, וכל זמן מצותה הוי בימות החול, וכמו שכתב בכתבי בגר"ח, לבאר מש"כ הרמב"ם דין שיהא נר דלוק בשבת, בפ"ה ושם כתב ולוקח שמן ומדליק את הנר שזה בכלל עונג שבת, ועוד כתב בפ"ל וצריך לתקן ביתו מבעוד יום מפני כבוד השבת, ויהיה נר דלוק ומטה מוצעת שכל אלו לכבוד שבת הן, ובאר הגר"ח דמש"כ בפ"ל חיוב הדלקת נר זה חיוב מיוחד לעשותו בערב שבת, דזהו כבודו של שבת שמכין נר מבעוד יום, וגם אם יודע שבשבת יהא נר דלוק כגון ע"י גוי וכדומה לא יצא ידי חובת כבוד השבת אף שיצא ידי חובת עונג שבת, דכל מעשה ההכנה הוא עצמה כבודו של שבת.

ולאור זה יש לעיין אי הא דחייב להזמין חפץ נאה לשבת בימות החול, אי משום דחלות החיוב של כבוד ועונג חל מיום ראשון בשבת, או דאין זה משום דחלות החיוב חל מימות החול, אלא דזהו עצמה כבודו של השבת, מה שמכין מימות החול, וכמש"כ בגר"ח לענין הדלקת נר, ונראה שמדברי בית הלל מוכרח שאין הדבר כן, שהרי האור זרוע כתב דאף ב"ה ס"ל דעדיפא שיכין לשבת מימות החול, אלא שהלל עצמו היה לו בטחון שיהא לו בהמה נאה לשבת, ואי נימא דהטעם שצריך להכין מיום ראשון דזהו כבודו של השבת ולא משום דחל עליו החובה מימות החול, א"כ מדת הבטחון מה מהניא ליה, הרי סו"ס לא כבד את השבת, והמוכרח דהטעמא דחייב להכין מימות החול, משום חלות החיוב שחל עליו מיום ראשון בשבת, וכיון שהיה לו מדת הבטחון א"כ היה ברור לו שיקיים חיובו ויהא לו סעודת שבת מהודרת, ולכן לא הוצרך להכין מיום ראשון.

ועתה נראה דמה גופא פלוגתא דב"ש וב"ה, דתרווייהו ס"ל דמקרא דזכור את יום השבת לקדשו למדנו שצריך להכין מיום ראשון, אך פליג ביסוד חיוב זה, דב"ש ס"ל דזה מכבודו של השבת וכמש"כ הגר"ח דחיוב כבוד שבת הוי דוקא לפני שבת, ולכן היה צריך להכין בפועל, ואף שגם לב"ש היה מדת בטחון, אך לא מהניא בזה כלום, דסו"ס נמצא דלא כבד את השבת, ולכן כל שגודמן להם בהמה נאה היה מזמינו לשבת, אך ב"ה סברי דקרא זה דזכור את יום השבת בא לחייב להכין מיום א', דחלות חיובא של צרכי שבת חל מיד לפני השבת, ולכן תליא במדת הבטחון, דאם בומח בה' דיהא לו נאה יותר איך צריך להכין מיום ראשון, כיון דסו"ס יהא לו בהמה נאה לשבת, אך מי שאין לו מדת בטחון כהלל ודאי צריך להכין מיום א' כיון דחלות חיובא דכבוד ועונג שבת חל עליו מיום ראשון בשבת, וזו מש"כ רש"י להלכה דחפץ נאה תהא מזמינו לשבת, ויעיין ברמב"ן שדימה דברי ב"ש להא שצריך להזכיר כל יום ראשון בשבת שני בשבת דזהו כבודו של שבת, הרי לדברי ב"ש הוי כבוד שבת להכין מימות החול וכמו שביאר זאת הגר"ח בחיוב הדלקת נר שבת.

זכור את יום השבת לקדשו, וברש"י וכן פתרונו תנו לב לזכור תמיד את יום השבת שאם נודמן לך חפץ יפה תהא מזמינו לשבת. ויעיין ברמב"ן שהקשה ע"ד רש"י, דאך פירש בפסוק שלא עפי' ההלכה, דהרי זה דברי ב"ש במס' ביצה ט"ו, אבל הלל הוקן מדה אחרת הייתה בו כל מעשיו היו לשם שמים שנאמר ברוך ה' יום יום יעמם לנו תנ"ה ב"ש אומרים בחד בשבדך לשבתך, וב"ה אומרים ברוך ה' יום יום יעמם לנו. והנה יעייין במזרחי שתיירן דברי רש"י דפלוגתא דב"ש וב"ה במידי דמוונות, דהוי דבר המצוי ובוה סברי ב"ה שא"צ להכין מחד בשבת דברוך ה' יום יום, אבל בחפצים שאינו דבר המצוי תמיד, בזה גם ב"ה מודה שצריך להכין מאחד בשבת, ולכן דייק רש"י לומר שאם נודמן לך חפץ יפה תהא מזמינו לשבת ולא כתב כדברי בגמ' דמיירי בהמה נאה, אך הנה דברי המזרחי צ"ע, דהרמב"ן כאן הביא דברי מכלילתא דרשב"י בזה"ל שמאי הוקן אומר זכירה עד שלא תבא שמירה משתבא, ומעשה בשמאי הוקן שלא היה זכרון השבת זו מפיו, לקח חפץ טוב אומר זה לשבת, כלי חדש אומר זה לשבת, אבל הלל הוקן מדה אחרת הייתה בו שהיה אומר כל מעשך יהיו לשם שמים והלכה כדברי ב"ה עכ"ל הרמב"ן בשם מכלילתא דרשב"י, הרי דפלוגתא דב"ש וב"ה הוא גם בחפצים וזה דלא כדברי המזרחי.

ונראה שימת רש"י כדברי הדרכי משה בשם האור זרוע וז"ל בס' ר"נ כתב באור זרוע הל' ע"ש סי' י"ח ס"ג, מצוה להכין מיום ראשון בשבת לשבת כמו שעשה שמאי שאכל כל ימיו לכבוד שבת, ואעפ"י שאמרו שם הגמ' אבל הלל הוקן מדה אחרת הייתה בו שכל מעשיו לשם שמים וכו' הכי פירושו שאעפ"י שכל מעשיו לשם שמים הייתה בו מדה זאת, אבל גם הלל מודה שמדת שמאי עדיפא מפי וכן משמע דההוא קצב (שבת קיט) דיש לעשות כשמאי, עכ"ל. והרמב"ן כתב בפ' החומש בפ' יתרו, וב"ה חולק על ב"ש ולית הלכתא כב"ש ולעיל סי' רמ"ד משמע כדברי האור זרוע, עכ"ל הדרכי משה. והנה דברי האו"י לא מבוארים דאם ב"ה סברי דהכי עדיפא טפי א"כ למה לא עשו כן, ואם סברי דצריך לסמוך על בטחון, א"כ הרי לא צריך לעשות כן, דהרי יש לסמוך שיודמן לו יפה הימנה, וכן צ"ב שימת ב"ש דודאי גם ב"ש היה להם מדת בטחון.

והנראה בזה בהקדם דברי הקד"י על מס' שבת, שהקשה ע"ד בעל המאור שכתב דהטעם שאסור להפליג בספינה ג' ימים קודם שבת, משום דבנסיעה בספינה נמצא דעובר על איסור תחומין דאורייתא, וכתב הקד"י דמבואר מתוך דברי בעל המאור דאסור להפליג קודם השבת הוי אסור מדרבנן אף דנמצא דעובר בשבת על איסור דאורייתא והטעם שבשבת הוא כבר אנוס דנמצא בספינה בלב ים, ולכן אין איסור מדאורייתא ומוכרח כן, דאם אסור ההפלגה הוא דאורייתא בזה לא יתכן שיהא מותר לדבר מצוה, והטעם בזה כיון דמפליג קודם השבת, ובשבת עצמה כבר אנוס, ואין לו חיוב לשמור עצמו שלא יכנס לצד של אונס של חילול שבת, והקשה הקד"י דלכאורה הבעל המאור סותר דברי עצמו דהרי פסק בענין תינוק שאשתפך חמימיה דאסור למולו בשבת, ודלא כשיטת הרמב"ן דמותר למולו, ואחר המילה יהא במצב של פק"ג, ומותר לבשל בשבת. ועי"כ ס"ל לבעל המאור דאסור להכניס עצמו למצב שיהא אנוס לחלל את השבת משום פק"ג, ונמצא שדברי הבעהמ"א סותרים וא". וכתב הקד"י דלפני השבת אינו מצווה לשמור את השבת, ולכן מותר לו להפליג בספינה אף שכתוצאה מההפלגה זו יהא אנוס לחלל את השבת, אבל בעובדא דאשתפך חמימיה הרי מיירי בשבת עצמה, וכיום השבת מצווה על שמירתה וזה כולל איסור להכניס עצמו למצב של אונס שיצטרך לחלל את השבת.

ולמש"כ דאינו מצווה לפני השבת לשמור על עצמו שלא יצטרך לחלל את השבת, א"כ נמצא דיש חילוק והבדל, בין אסור מלאכה בשבת, לבין חיוב כבוד ועונג בשבת, דאם למדנו מקרא דזכור את יום השבת לקדשו דאם יש לו חפץ יפה תהא מזמינו לשבת, הרי נמצא דחלות חיוב עונג שבת חל עליו מיום ראשון בשבת אבל חלות חיוב

טעם החיים

שהרי הוא דבק ומתענג בהשי"ת בעודו בגופו, וק"ו בנשמתו לבדה, ובכלל מאתים מנה וא"א לבקש על דרגא קטנה יותר.

התרגום (במדבר כ"ד ה') מתרגם את הפסוק "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, כנחלים נטיו כגנות עלי נהר כאהלים נטע ה'" בתרגום ללה"ק "כמה נאים הם בתי המדרשות שלמד בהם יעקב אביכם, וכמה נאים המשכנות של בני ישראל, כנחלים מים שעולים ומתגברים, כך בני ישראל יושבים עדרים עדרים מתגברים ומתחזקים במלחמתה של תורה, וכגינות השתולים על יד נהרות מים, יושבים חבורות חבורות בבית המדרש ותואר זיו פניהם זוהר כזיו הרקיע שברא ה' ביום שני לבריאת העולם, ומתעלים ומתחזקים על כל האומות כארזי הלבנון ששתולים על נחלי מים", עכ"ל.

כל אלו תענוגי עולם הזה, אך בזוה"ק כי שלח (קנ"ט:): בתרגום ללה"ק אמר ר' שמעון השי"ת אומר לעם ישראל לכו בדרכי והשתדלו בעבודתי ואני מביא אתכם לעולמות העלונים ולגן עדן, וכי תאמרו איך נדע שיש שכר לצדיקים לעולם הבא, ויש גן עדן? עונה להם השי"ת עלו זה בנגב, נגב היא התורה הקדושה התיגעו בתורה והתעסקו בה ותראו בעיניכם את הגן עדן שהיא קיימת מול עיניכם בעסק התורה"ק ומזה תדעו שיש ג"ע לעוה"ב.

בא ושמע דברי המבי"ט בספרו "בית אלוקים" שכתב הטעם שתורה שבע"פ אי אתה רשאי לכתבן ע"ג נייר כי חייב האדם לכתבן בלוח ליבו ואם יכתבם בקלף לא יבוא האדם הגות בה לכתבן על לוח לבו (כי יסמוך ע"ז שהם כתובים ומודפסים בספר) ובכתיבה על לוח הלב, משפיע האדם על רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו שיאירו בכתונות אור, אור מופלא רום מעלה, וילך ויפרח למעלה למעלה לעדן רוחו ונפשו וגם גופו החשוך יאיר באור כי טוב וזהו תכלית האדם, בראשית בשביל התורה ובשביל ישראל שנקראו ראשית להפוך החומר לצורה ע"י עיון השכל בעמל התוה"ק.

זכינו וניתנת לנו האפשרות לעסוק בתורת השי"ת כל היום ולהשליך תענוגי עוה"ז מאחרי גווינו, מאחר וממילא זה עיסוקנו הבלעדי, לא

נשתטה, הבה נדמה עצמנו לנוסעים ברכבת שישנם אנשים עשירים ונכבדים שנוסעים במחלקה ראשונה קרנות שמורים ביופי והדר ושינם בני המעמד הבינוני הדורשים תרבות אנושית ליסוע בקרונות רגילים אך מאובזרים בריהוט סטנדרטי ובנוחיות סבירה. ישנם פועלים זרים שאינם בני תרבות שמחפשים כרטיסים זולים שנדחסים המונים המונים בזעקות ודחופות ללא תנאים רגילים אשר אנשים מן השורה מתבישים וסולדים ליסוע במחלקה השלישית, אף אנו יכולים לשאוף בשאיפה עתידית בעסק התוה"ק להיות מרכבה והיכל לשכינה הקדושה (ב"ח) ולזכות לאור מופלא רום מעלה, שרמ"ח אברינו יהיה הקלף שעובד לקדושת ס"ת ואור הקדושה תבהיק ותזהיר בנועם ומתיקות התורה, שמחה בפנים וברק בעינים, התלהטות בנשמה ושכחה מהסובב, ולכה"פ כמו אנשי המחלקה השנייה, ללמד בדרך ארץ, ביראת שמים ובידיעה שעוסקים במכתב מפורט שללח לנו אבינו יוצרנו, ולא נהיה ח"ו כאנשי המחלקה השלישית שאמנם נוסעים ברכבת אך הלזו נסיעה תקרא...

השבת הבעל"ט קבלת התורה הזמן בו פסקה זוהמתנו, בו נבחרנו לממלכת כהנים כמאמר האוה"ח"ק החליף משרתי עליון בעם ישראל, הבה נתחדש ונתחזק, להתפלל ולהשתוקק לטעום טעם גן עדן בלימוד, לזכות ל"יערב לנו ידידותיך מנופת צוף וכל טעם".

הגר"ח ברים זצ"ל סיפר שהיה לו חבר בישיבה שאחיו הגדולים נמשכו לחיי המסחר ויצאו מעולם הישיבות ונשארו בכלל שומרי התורה ומצוות, במחנה החרדי בימים ההם הייתה סכנה גדולה וסחף לכיון העבודה והמסחר חבריו חששו מאד על האח הצעיר שלא יצא ח"ו מד' אמות של תורה, הם הביאוהו אל החזו"א שישוחח עמו. א"ל החזו"א בשם הגאון רבי יצחק מוולוז'ין במאמר המשנה, כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל וכו' אם אתה עושה כן אשריך וטוב לך, אשריך בעוה"ז טוב לך לעוה"ב, והק' אם יש כאן צווי לדרכה של תורה לעמל בתורה על אף שפת במלח תאכל, מה הלשון אם אתה עושה כן כנתינת אפשרות אחרת לא לעשות כך ובאם תעשה כך תקבל שכר? הרי היהודי מחויב בכך, אף ללא קבלת שכר? ופי' שאם תקיים את האמור במשנה הזאת, לעמל בתורה"ק בכל מצב, תראה ותרגיש בעצמך ולא תזדקק להסברים שאשריך בעוה"ז טוב לך לעוה"ב, וכשמעו זאת התלמידים הרגישו בחוש שאין מי שיכול להתחרות עם החזו"א באושר בסיפוק בתענוג העצום שהוא חש, על אף שהיה ידוע כמיוסר וחולה הזקוק רוב שעות היום לשכב במיטתו, ואין לו מתענוגי העוה"ז כלום, אך האושר והסיפוק שחש העלים את היסורים עד שהתקיים בו אשריך בעוה"ז.

מכיר אני א' הרמי"ם עמל בתוה"ק עובד השי"ת ששכב בטיפול נמרץ, לאחר התקף לב קשה, והרופאים מנעוהו מלעיון בספר והוא הראה להם בחוש איך שכשלמד ברתחא דאורייתא וכשהביאו אליו תלמידים לביה"ח לשוחח עמם בד"ת בריאותו משתפרת, כשמענו זאת ממנו מצבו הדרדר. כמובן שתחושה זו לא נקנית ביום או בחודש, רק ביגיעה ממושכת ובהשקעת הכוחות בלימוד התוה"ק ביראת שמים ותיקון המעשים. ואל נחשוב שניתן לתאר במילים בדיוק את תחושת האושר והסיפוק, שמעתי בצעירותי מהמגיד הירושלמי הרב שלום שברון זצ"ל, שתארו לילד שמאד השתוקק לאכל "מרציפן" - ממתק הימים ההם, עצום עיניך ודמיין טעמם של אגוזים טחונים, כעת דמיין טעם של שומשום טחון מסוכר, ושוב דמיין טעמם של צימוקים שקדים, וכעת נסה לחבר את כל הטעמים יחד, זה טעמו של מרציפן כמובן שהילד לא חש טעמו של מרציפן אלא דמיין תערובת טעמים סותרין זא"ז, אך כאשר יכניס לפיו מרציפן יחוש מיד את טעמו ללא כל הדמיונות כן להבדיל ה"אשריך" בעוה"ז, א"א לחוש אם לא תעשה כן, לא יצליח לתאר ולהמחיש כל אנשי העולם את ה"טעמו וראו כי טוב ה'", כמ"ש המאור עינים (ליקוטים פ' ראה) "טעם מאכל אשר יאכל אי אפשר שאיש אחר יבינו בסיפור דברים והלה יחוש הגאה ממנו, אא"כ יטעום הטועם בעצמו, כי הטעם אינו מושג אלא בהרגש עצמו ולכן כתוב "טעמו" בעצמכם "וראו" ראייה בהשגת הבורא היא הרגשה כעין הרגשה חושית במוחשים, עכ"ל.

ראש ישיבת סלבודקה הגאון ר' איזיק שר מרגלא בפומיה לומר כשם שלא עלתה בדעתו של אדם הראשון בהיותו בגן עדן לבקש מהשי"ת תמורת קיום המצוות שינחיל לו גן עדן, כי הלא בגן עדן הוא נמצא ומה שייך גן עדן אחר חוץ מזה, כן בני הישיבה עליהם להרגיש שמיצו את פסגת אשרם בחיים והם נמצאים בגן עדן עלי אדמות ועליהם לבקש משאלה ובקשה אחת "שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה'" להשאר במצב הזה.

כעין זה כ' כבר קדמו הכוזרי שלא מבקשים בתפילה על העולם הבא גן עדן ועולם הנשמות, כי מדרגה יותר גבוהה שרוי האדם כשמתפלל לאלוקיו

בגדר בנין בכלים

אבהא"ז הנ"ל עיי"ש].

אחרונים (פנ"י ועוד) הקשו על מה שפסק הרמב"ם בפ"י מהל' שבת הי"ג המגבן את הגבינה הרי זה תולדות בונה, [והיינו משום דהוי קיבוץ חלקים], אמאי חותך חתיכות גבינה אינו חייב משום סותר. והת' בפשטות וכ"כ באבנ"ז, דהסתירה היא רק אם יפריד הגבינה לחלב ויתבטל עשיית הגבינה מעיקרא. אבל מה שחתוך לחלקים לא בטל הבנין, שעשה מחלב - גבינה. ודו"ק.

היוצא לדינא

א. העושה כלי גמור מתחילתו, ע"י חיבור חלקים שונים חייב משום בונה, ולכמה שיטות חייב אף בלא תקיעה בחוזק. [עיי' ט"ז סימן רע"ט סק"ו, ומג"א סימן שי"ג ס"ק ט"ז, ובשו"ע הרב, סימן שי"ג סעיף י"ט].

ב. אפילו אם לא עשה כלי גמור, אלא שחיבר לכלי חלק כגון לתקוע ידית של מטאטא, אם תקע בחוזק גמור חייב משום בונה [עיי' במשנ"ב סימן שי"ב ס"ק מ"א].

ג. ואם הדרך לחבר בחוזק, אף שמחבר ברפוי אסור מדרבנן [שי"ג סעיף ו'].
ד. אבל אם דרכו להיות רפוי, מותר.
ה. עניני הברגה נתבארו בגליון קכ"ח.

השתמשות בקרקע, שיש כאן השתמשות של בית או חצר או לול תרנגולים. זהו שלמות אב מלאכת בונה. והנה בתולדות המלאכה ישנם על ב' האופנים, או תולדות המתדמים לאב מצד המלאכה של קיבוץ חלקים או תולדות המתדמים לאב מצד התוצאה של השתמשות מחודשת [וכן הוא במ"מ דיש ב' אופני התולדות]. והנה בקרקע יש את ב' אופני התולדות כגון המשוה פני הקרקע בבית, אף שאין כאן קיבוץ חלקים, מ"מ יש כאן חשיבות המלאכה מצד התוצאה, שדומה לאב, בהתחדשות של השתמשות בקרקע, או העושה נקב בלול תרנגולים המחובר, הוי בונה. או כמוסיף על הבנין ודאי דחייב דהוי קיבוץ חלקים, וגם השתמשות חדשה. אבל בכלים, יש רק את התולדה מצד הפעולה כגון קיבוץ חלקים. אבל חידוש השתמשות, אין לזה חשיבות מלאכה אם אין זה בקרקע, ורק קיבוץ חלקים יש לו חשיבות מלאכה אף בכלים.

ולפ"ז מיושב הכל. דהעושה כלי אדמה יש כאן ענין קיבוץ חלקים, ולכן יש לזה חיוב תולדת בונה אף דהוי בכלים. וכן מאן דמעיל שופתא בקופינא דמרא הוי קיבוץ חלקים. אבל מנפח בכלי זכוכית הרי אין כאן קיבוץ חלקים, ואף שנתחדש השתמשות כלי זה אינו חשיבות מלאכה לענין מלאכת בונה. ועיי"ש מה שמאר"ך עוד בענין זה. [ועיי' קה"י שבת סימן לו שהאר"ך להסביר דברי

הלכתא בטעמא

במס' שבת דף ע"ד: האי מאן דעבד חביתא חייב ז' חטאות תנורא חייב משום ח' חטאות, ובתוס' ד"ה חביתא כ', פ"י רש"י דמשום בונה לא מחויב דאין בנין בכלים, ואין נראה, דדוקא במחזיר מטה ומנורה של חוליות אמרינן דאין בנין בכלים, אבל כשעושה כל הכלי מחויב משום בונה. דאמרינן בריש הבונה האי מאן דעיל שופתא בקופינא דמרא חייב משום בונה, וצ"ע דלא לוקשי ממנפח מכלי זכוכית דסוף פרקין, וכוונתם מהא דאיתא להלן ע"ה: המנפח בכלי זכוכית חייב משום מכה בפטיש, וזה ק' לתוס' הרי עושה כלי שלם ואמאי אינו חייב משום בונה.

ובאבן האזל פ"י מהל' שבת עמד בזה בדעת הרמב"ם דפסק דהעושה כלי אדמה כגון תנור וחבית קודם שישרפו הרי זה תולדת בונה וחייב ומגבן חייב משום בונה, ואף דאין זה בקרקע, ואמאי פסק דמנפח בכלי זכוכית הוי רק מכה בפטיש.

ומחדש בזה באבן האזל, דיסוד מלאכת בונה כמו שהיה במשכן יש בה ב' חלקים. מצד חשיבות הפעולה ומצד חשיבות התוצאה. מצד חשיבות הפעולה צריך שיהיה פעולה של קיבוץ חלקים ועשייתם לדבר אחד. שזהו מהות בונה שמצרף הרבה קרשים או אבנים עד שנעשה בנין. ומצד חשיבות התוצאה היא שמתחדש כאן אופן

ליקוטים יקרים בעניני ראש השנה לאילנות

~ סגולות ט"ו בשבט ~

אמר הרה"ק רבי ישכר מואלברז ז"ע בשם צדיק אחד שראוי בט"ו בשבט להתפלל שיזכה בפסח למצות כשרות ומהודרות בשימור הראוי ללא כלל חשש חמץ חלילה. כן אמר בשם מרן היהודי הק' מפשיסחא ז"ע שמי שאוכל אתרוג בט"ו בשבט יזכה להשלים שנתו.

(אהל ישכר)

ובחמשה עשר בשבט, ראש השנה לאילן הנה בוודאי כאשר נעשה התחדשות בהשפעת המזון הגשמי נעשה גם התחדשות בהשפעות המזון הרוחני, ובענין זה שנרמז באילן על דרך המבואר בזה"ק עץ דא ת"ח אוי כשנוכה להיות הדוק בצדיק בדברי תורתו ובממשיכי דרכו, אוי נוכה שאפי' בענפים יקויים הכתוב (תהלים א, ג) והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פרוי יתן בעיתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח.

(כ"ק האדמו"ר מאלכסנדר שליט"א)

~ בגדי שבת ויו"ט ~

וכן כתב הרה"ק רבי מנחם מענדיל מוויזניצא זצ"ל בספרו צמח צדיק: "אמר חותני הקדוש מרוזין ז"ל שכמה צדיקים היו רגילים ללבוש בגדי שבת בט"ו בשבט, והיו אומרים שהוא ראש השנה, כי האדם עץ השדה".

~ פירות בט"ו בשבט ~

הגאון רבי יעקב עמדין זצ"ל מזכיר ענין אכילת פירות בט"ו בשבט בשם "מנהג ארץ ישראל" וכן כותב בסידורו: "בא"י נוהגים להביא כמה מיני פירות האילן לברך עליהם ביום זה שהוא ראש השנה שלהם שיתברכו גידולי האילנות היום".

(סידור היענין)

מנהג ישראל לאכול פירות בט"ו בשבט, וראיתי ושמעתי מכמה צדיקים אשר הדבר הזה היה יקר בעיניהם והיו עושים פעולות גדולות, ובפרט הרה"ק מבעלזא.

(אילנה שלמה)

~ כי אדם עץ השדה ~

כי האדם עץ השדה (דברים כ"ט) הכוונה בזה, כמו עץ השדה שבתחילה זורעים גרעין באדמה, והוא מונח בה עד שנקרב לגמרי, וכאשר יעשה אילן כאין, אזי ימשוך אליו את כוח הצומח, יחנט, יעשה אילן ויוציא פירות. כך האדם רק אם יחזיק עצמו לאין ואפס, אזי יתעלה ויעשה לאילנה רברבא, אבל ישבו גיאות, הגם שהוא עוסק בתורה ובמצות, כל זה איננו שווה לו.

(ר' ישראל מטשורטקוב)

כי אדם עץ השדה, המושל בזה הוא כשם שעץ לא יעלה ולא יצמח אם לא יעמלו עליו ביגיעה רבה לנטוע ולסכל, לעדור ולנכש, ולהשקותו במים וללא פעולות אלו יעלה העץ פרות פרא. כן אצל האדם נאמר (איוב יא, יב) ועיר פרא אדם יולד וא"א לו לצמוח ולהתעלות אלא א"כ יתייע ויעמול היטב, וישקה במים - ואין מים אלא תורה.

(כ"ק האדמו"ר מלענז וזוק"ל)

צירופי חודש שבט הוא מהכתוב הי"מ ימירנו ויהיה הוא, החלק השני של שם הויה הוא כסדרו, להורות שמחצית החודש היינו בחמשה עשר בו מתעוררים רחמים.

(ישמח ישראל)

~ עניני ט"ו בשבט ~

אז ירננו כל עצי היער (תהלים צו, יב) יש לפרש לפי מה שאמרו חז"ל (כתובות ק"ג): עתידים כל אילני סרק שבאר"י שיטענו פירות, ולזה אמר "אז" הינו לעתיד לבוא "ירננו כל עצי יער" לפי שיטענו פירות ויבואו על תיקונם כשיברכו ישראל על פירותיהם.

(כ"ק האדמו"ר מלענז וזוק"ל)

ולזה ניתקן חמשה עשר בשבט שהוא שלשים יום קודם פוריים, לרמוז על המתקה הנעשית בפורים. על כן מברכין 'בורא פרי העץ', להמתיק הפ"ר עם הע"ץ שהוא ה' פעמים כד"ט.

(אמרי נועם)

גדר 'המוציא מחבירו עליו הראיה'

הפ"ה אברהם י.ה. רבצ'ר הי"ו

גבי טלית נתפרש בתוס' (ד"ה ההוא ארבא) דל"א כל דאלימ גבר אלא חולקין כי אנו יודעין שיש לכא"א חלק בו, וביתר ביאור בתוס' בב"מ (ד"ה ויחלוקו) דאנן סהדי דמאי תפיס האי דידיה הוא ומאי תפיס האי דידיה הוא, והיינו חזקה מה שתחת יד אדם הוא שלו (וכן נתפרש ברא"ש בב"מ ע"י"ש), וצ"ב מאי צריך האי חזקה מה שתחת וגו' תיפ"ל מצד תפוס דא"א להוציא מיד אחד כיון דהמוציא מחבירו עליו הראיה.

וביאר זאת ר' אלחנן (קוב"ש ח"ב ס"ט אות ב-ג) בהקדם הקו' מדוע בגודרות אזלינן בתר מ"ק, הא אל"פ שאין שם חזקה מה שתחת וגו' דמדנפשייהו אזלי, שיהא לכה"פ תפוס וק"ל (ב"מ ק). דבמטלטלין תפוס עדיף ממ"ק, וביאר ר' אלחנן דלא מהני תפיסה אלא בגוונא דאיכא דררא דממונא אך בגוונא דליכא דררא דממונא לא אזלינן בתר תפיסה כלל, ומה שיכול להואיל זה רק חזקה מה שתחת וכו' לחודא וזה ל"ש בגודרות וכפשוט' דמנפשייהו אזלינן, וזה גם הביאור מדוע בטלית בעינן חזקה מה שתחת וגו' ולא יועיל תפיסה, עקב שליכא בדידן דררא דממונא ולא יכול להואיל תפיסה אי לכך אנו צריכים לחזקה מה שתחת וגו' המועיל אף בגוונא דליכא דררא דממונא, עכ"ד.

וחזינן מדבריו דבר חידוש - שלא טעם מאי דאיכא מ"ק היא זאת הגוברת על התפוס דא"כ הדרא קו' לדוכתא דיועיל תפיסה בטלית, אלא העדר המשמעות לתפיסה בגוונא דליכא דררא דממונא היא זאת המבטלת תפיסתם וממילא מקומינן לה אחזקת מ"ק דאיכא, וצ"ב ואכמל"ב.

והנה מה שכתב שבגוונא דליכא דררא דממונא לא אמרינן המע צ"ב דמאי איכפת לן שאין כאן דררא דממונא ס"ל הוה ליה תפוס ומי שמוציא ממנו שיביא ראיה ובפרט עפ"י טעם המע"ה דמן דכאיב ליה כאיבא אזיל לבי אסיא בוודאי צ"ב מאי טעמא בעינן דווקא לדררא דממונא על מנת שניזיל בתר תפיסה.

ויבאר בהקדם מהות דררא דממונא עפ"י דברי הגר"ז לוי שליט"א שכשב"ד רואים כל חפץ אינם מסתפקים כלל למי שייך החפץ דהם יודעים החפץ שייך לבעליו אלא שהם עצמם אינם יודעים מי הם הבעלים, וכן בההוא ארבא דליכא דררא דממונא דהם יודעים שהספינה שייכת לבעליה אלא שאינם יודעים מי הם הבעלים אך בדררא דממונא המצב עצמו מסופק ברשות מי נולד הולד [כי חסרון ידע אינו עושה ספק בעצם אלא כשאנן המצב מצד עצמו מסופק], עכ"ד. ו"א שכאדם מעורר ספק לב"ד אין לב"ד ספק בעצם והיינו שאין להם שני צדדים במעשה אלא שהם מחוסרים ידע אך המעשה עצמו אינו מסופק לב"ד, וזה ברור.

ומעתה נראה שיתבאר שפיר דברי רבי אלחנן בהקדם כי בפשטות תפיסה היינו שבאם החפץ ברשות הגשמית הטכנית של האדם אל תוציאנו מספק אך עתה נתחדש שהפירוש הוא שבאם החפץ ברשות האדם ואית ביה דררא דממונא הרי הפירוש הוא כאילו וכבר המצב בשטח מתנהג כצד מסוים בספק, שא"א לשנות ההתנהגות במצב, מספק. אך בגוונא דליכא דררא דממונא אין זה כאילו אתה כבר מתנהג כצד מסוים בספק אלא רק טכנית החפץ אצלך ובכה"ג חזקת מ"ק עדיפא.

והביאור בזה פשוט כי באמת הדבר צריך תלמוד כיצד תפוס יגבר על מ"ק הרי תפיסה אינה אלא טכנית שבאם החפץ אצלו אל תוציאנו מספק ואין זה כלל פסק כלפי החפץ עצמו והרי אנו יודעים שהחפץ עצמו היה בחזקת מ"ק וכיצד המצב הטכני הגשמי שאין לו שום משמעות כלפי החפץ עצמו ישפיע על ההתנהגות הראויה כלפיו, ועפ"מ ש"כ א"ש דאה"נ רק בגוונא דאיכא דררא דממונא תו אין זה כבר החזקה טכנית גשמית גרידא דהוה ליה כהתנהגות כצד מסוים בספק ולזה יש כח שפיר לגבור על חזקת מ"ק. אך בגוונא דאית ליה לחזקה מה שתחת וגו' תו ה"ל אחזקה בחפץ עצמו ושפיר מפיק מחזקת מ"ק. אבל באופן דאיכא ליה לתפיסה לחודא ולית ליה לדררא דממונא כלל, הרי החפץ עצמו בחזקת בעליו עומד ואין ב"ד רואים בהחזקת התפוס אלא כמעשה גזילה והשתלטות גרידא על החפץ וחזקת מ"ק מפקי מידיה, וק"ל.

בענין דבר ולא חצי דבר

הפ"ה סלמה קופרמן הי"ו

ע"א או ב' עדים על שנתיים לא עוזרים לחזקה. אלא צריך שיהיו ב' עדים על ג' שנים בשביל שתועיל חזקה, הנידון הוא ב' עדים על כל שנה כלומר ו' עדים שכל כת מעידים על שנה אחת, ר"ע סובר שזה לא טוב כיון שנאמר "ע"פ שניים עדים יקום דבר" וזורשים דבר ולא חצי דבר ולשיטת חכמים דבר ולא חצי דבר זה הולך על עדות על אשה שהיא גדולה שאז לא יועיל ב' עדים שיאמרו שראו שערה אחת ועוד עדים של שערה שניה הראשונים דנים מה ההבדל בין עדות גדולה לעדות שלוש שנים הרשב"ם מסביר שבשערות יכלו לראות את שני השערות ולא ראו את כל מה שיכלו לראות לכן זה לא יועיל אבל בחזקה כל אחד ראה כל מה שיכל לראות באותו זמן ותוס' אומר שההבדל הוא ששערה אחת זה לא כלום כלומר שבשערות היא עדיין קטנה אם יש לה שערה אחת ולכן העדים לא מועלים כלום ולכן א"א לקבל אותם כיון שאין נפ"מ בכת זו אבל בחזקה כל עד פועל משהו כלומר שאם מגיעים רק ב' עדים ואומרים אנהנו ראינו שאכל פירות של שנה אחת זה מחייב אותו לשלם פירות של אותה שנה אז אפשר לקבל כל עדות בפני עצמה וחשבתי אולי להוסיף שלפי הרמב"ן שאומר שחזקה חלה מיד רק יש ריעותא שיכל לטעון אחיו שטרך אז כשהעדים מגיעים להעיד הם בעצם אומרים שיש לו חזקה ואז העדים מעידים על החזקה עצמה רק יש ריעותא של אחיו שטרך.

השיטמ"ק מסביר הבדל אחר בין עדות גדולה לעדות ג' שנים, שיש חקירה לגבי שערות מה שני שערות עושות האם ב' שערות זה סימן כלומר שאז אני יודע שהיא גדולה או שאפשר להגיד בצורה שניה שזה סיבה כלומר שעי' שיש לה שתי שערות היא נהית גדולה ואומר שזה עושה אותה גדולה כלומר שזה סיבה והריטב"א מסביר שג' שנים זה חזקת ראיה ולא חזקת קנין אז זה רק סימן שזה שלו ואילו ב' שערות השערות זה סיבה לפי השיטמ"ק אז בעצם אומר השיטמ"ק שאת החסרון של דבר ולא חצי דבר יש רק בסיבה שהעדים באים לשנות דבר מסוים אבל לא בסימן כלומר במקרה שהם באים להביא ראיה על ג' שנים ואילו תוס' בסנהדרין סובר שזה רק סימן לא סיבה.

יש קוב"ש במס' פסחים שכתוב שבצאת ג' כוכבים זה לילה מה יהיה הדין אם יגיעו שלש כיתות עדים שכל כת ראתה כוכב במקום אחר שיוצא שיהיה ג' כוכבים השאלה היא האם זה חצי דבר או לא חצי דבר ולכאורה שם זה יהיה תלוי אם צאת הכוכבים זה סיבה ללילה, או סימן שעכשיו לילה כלומר אני מסתפק האם אני מסתכל איך אני יודע ששליה אומרים תבדוק אם יש ג' כוכבים או שמתי שיש ג' כוכבים אז נהיה לילה ומביא ראיה לחקירה מבריות העולם שבבריות העולם ברא הקב"ה את היום ואת הלילה ביום הראשון לבריות העולם ואילו את הכוכבים ברא הקב"ה רק ביום רביעי יוצא לפ"ז שהלילה היה לפני הכוכבים רואים משם שהכוכבים זה רק סימן ולא סיבה אז זה כמו חזקה שיהיו נאמנים וכמובן שזה רק לפי שיטת השטמ"ק שתלוי בסימן וסיבה ולכן מובן הכל נפלא.

(מתוך שיעור של הרה"ג אברהם הכהן פליגמאן שליט"א)

ליקוטים יקרים בעניני קבלת התורה

במעמד הנכבד ההוא לבניך ולבני בניך עד עולם ופירש הטעם כי השם עשה המעמד ההוא כדי שתלמדו ליראה אותו כל הימים ואת בניכם תלמדו לדורות עולם, אם כן עשו אתם ככה ואל תשכחו אותו.

"וקדשתם היום ומחר" נראה שהיצר הרע בא אל האדם ואומר לו "השמע לי רק היום ומחר תתחיל להתקדש" צריך האדם להתגבר עליו ולומר להיפך "וקדשתם היום" היום אנו רוצים להתקדש ומחר נראה...

הקדושים וע"י זה זכה לקבל את התורה"ק בשלמות המידות. וזהו הרמז בפסוק (דברים לגב), מימינו אש דת למו ופרש"י ז"ל באש שחורה ע"ג אש לבנה, שחורה ולבנה מרמז ליראה ואהבה.

"ויאמר אל העם היו נכונים לשלושת ימים" (שמות יט, טו) אמר הרה"ק ר' מנדל מרימינוב זיע"א ומה היו עושים באותם הימים, הנה באלו הימים היו מתפללים להשי"ת והאר עניינינו בתורתך ודבק לבנו במצוותך.

(רמז"ן)
אמרו מדוע נכתבה פ"ר קבלת התורה בפר' יתרו להורות שהתורה לא ניתנה רק לצדיקים אלא לכל יהודי, אפי' יתרו שחזיר על כל העבודה זרה שבעולם גם אצלו שייך קבלת התורה.

(צית אנה"ס)
אני מזהירך מאד להשמר ולשמור עצמך מאד מאד לזכור מאין באו אליך המצות, שלא תשכח מעמד הר סיני מכל הדברים אשר ראו שם עיניך הקולות והלפידים את כבודו ואת גדלו ודבריו אשר שמעת שם מתוך האש, ותודיע כל הדברים אשר ראו עיניך

(עקדת יצחק)
במעמד הנבחר נתעורר הניצוץ חלק אלוקי אשר בכל הנבראים, בהתעוררות מקור לכל המקורות ב"ה עילת העילות וסיבת הסיבות לגלות אלוקותו בעוה"ז נתעורר ונתחזק חלק אלוקי שבכל הנבראים.

(צלארות המיס)
איתא במדרש (ש"ר כה, א) "ומשה עלה אל האלוקים", עלה בענן וירד בענן וזכות אבות עולה ויורדת עימו, עלה בענן היינו מידת היראה כדאיתנה דענן מרמז ליראה, וע"י מה שזכה מרע"ה למדת היראה, ע"י זכות האבות

(נשם הרה"ק ר' ליינלה לייגר מלובלין)

(זרע קודש)

אחדות עם ישראל במותן תורה

■ הפנה"ח חיים אשכנזי איינבורן הי"ו

נהיה עכשיו בין המלווים, השיב להם ראיתי את התלהבותכם הרבה בקיום מצות לוי'ה וחשבתי בליבי היתכן שבנ"י מקיימים כזאת מצוה חשובה ואינני מצטרף אליהם לכן החלטתי לרדת מהעגלה ולהיות יחד עם כלל ישראל. ממעשה זה רואים את גודל ומעלת חשיבות בענין לקיים מצוה באחדות, שכזאת מצוה עושה רושם גדול בשבטים.

ענין זה של התכללות ישראל זה בזה מרומז גם במצות מחצית השקל, ומסביר הרה"ק רבי שלמה אלקבץ זיע"א מדוע ציוותה התורה לתת מחצית השקל ולא שקל שלם ללמדך שיהודי החי לו לעצמו איננו אלא חצי גוף, מתי הוא זוכה לשלימות, כאשר הוא מתחבר עם רעהו בדומה לו ומתקשרים יחד בקשר בל ניתק אז מגיעים שנייהם לשלימות ולתכלית הנרצה.

ובזה פירש רבי מנחם מנדל מקאצק זיע"א את המשנה באבות שנים שיושבים ואין ביניהם דברי תורה הרי זה מושב לצים כלומר שניים שיושבים זה ליד זה "ואין" ביניהם, היינו שביניהם שוררת אהבה ואחוה ואין בניהם שום מחיצה ופירוד הרי זה "דברי תורה", מצב זה כשלעצמו נחשב לדברי תורה מכיון שאהבת לרעהו כמותן היא כל התורה כמו שאמר הלל הזקן לאותו הנכרי שביקש להתגייר, אבל אם יש ביניהם מצב של גאווה וכל אחד סבור על עצמו "הרי זה" כלומר הרי אנכי נחשב למשהו חשוב יותר מחברי דבר זה נחשב למושב ליצים כהמשך דברי המשנה.

הארי"ה הק' זיע"א מבאר את נוסח הוידי שאנו מתוודים אשמנו בגדנו וכו' שהם בלשון רבים מכיון שכל ישראל נחשבים לאיש אחד וגוף אחד וכל יהודי הוא אבר אחד מהגוף הכללי א"כ כאשר יהודי חוטא ח"ו נחשב החטא לכלל כלל ישראל ולא רק לאותו חוטא לבדו לכן אומרים חטאנו וכו' בלשון רבים, משל למי שקודח חור בחדרו בספינה שאינו יכול לטעון ולומר לשכניו בספינה שמנסים למנוע ממנו זאת הלא אינו עושה את החור אלא בחדרי מכיון שכל הספינה על כל נוסעיה נמאת בסכנה מאותו חור שהוא עושה, והוא הדין במידת הערבות שאם יהודי אחד עושה ח"ו עבירה, זה עלול להזיק לכל ספינת ישראל סבא.

ואם בחטאים כך הרי מידה טובה מרובה על מידת פורענות ועל אחת כמה וכמה כשיהודי עושה מצוה אחת יכול לזכות בזה את כל העולם וכמו שאמרו חז"ל "עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות".

כתוב בפר' השבוע "ויחן שם ישראל נגד ההר" פירש"י כאיש אחד בלב אחד, אבל שאר כל החניות בתרעומות ומחלוקות. מחדש המאור ושמש שמציאות זו של כאיש אחד בלב אחד מהוה תנאי בל יעבור לקבלת התורה משום שחלק גדול ממצוות התורה אינו שייך לכל איש בכל מצב כיון שיש מצוות המוטלות רק על הכהנים והלוויים ואילו ישראלים פטורים ממצוות אלו, וכן ישנם מצוות התלויות בארץ שאינם נוהגות בחוץ לארץ וכדו' ולכן רק כאשר יש אחדות בעמ"י מעלה הכתוב על כל איש מישראל כאילו קיים את כל התורה וגם אם אין ביכולתו לקיים מצוות שמוטלות למשל על הכהנים כיון שאם קיים זאת כהן הרי זה כאילו שכולם קיימום וגם הישראלים הפטורים ממצוות אלו.

וענין זה מסביר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע, שעבירה נעשית בצורה קלה יותר ואילו מצוה בכדי לבצעה באופן מלא זה לא קל כ"כ מכיון שקשה לקיים מצוה ולכוון בה את כל הכוונות ולפעמים עושים מצוות כמצוות אנשים מלומדה, והעצה לכך אמר הרבי מבעלזא לומר בשעת עשיית המצווה שעושה בשם כל ישראל ובשביל כל ישראל וכאשר מכליל האדם את עצמו עם כל ישראל אזי כל המצוות של כל ישראל מתאחדות ונהפכות למצוה כוללת אחת שעשאוה כל ישראל, ועולים המצוות לרצון לפני ה' בכל מקרה מכיון שמה שחיסר יהודי בנקודה אחת השלים האחר את אותה הנקודה שאחר הפסיד, ובזה מסביר את הפסוק בתחילת פר' ראה "ראה אנכי ונתן לפניכם היום ברכה" וגו' וקשה שפתח בלשון יחיד "ראה" וסיים בלשון רבים "לפניכם" והתירוץ שאתה היחיד ראה בעיניך אם ברצונך לקבל היום ברכה מאת השי"ת, עליך להכליל את עצמך עם הרבים ואז תהיה ראוי לקבל ברכת שמים ממעל ע"י קיום המצוות, ומביא רמז לכך מהגמ' בפסחים שדורשת מהפסוק "איש איש כי יהיה טמא לנפש" שאיש נדחה ואין ציבור נדחים כלומר שכאשר כל ישראל מאוחדים אינו נדחה אף פעם ולכן ה' מקבל את המצוות מאיתנו.

מסופר על הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א שביקר בעיר אחת ולאחר שסיים את הביקור קם ופנה לעזוב את המקום ובני העיר שידעו בגדלותו הגיעו כולם ללותו, וכאשר העגלה עם הרבי התחילה לנסוע לכוון היציאה מהעיר הופתעו לראות שהרבי יורד מהעגלה ומצטרף להמונים המלווים אותו, שאלוהו המלווים והרי נתאספנו כאן בשביל ללוות את הרבי ומדוע הרבי גם

מי לה' אלי

■ הפנה"ח גדליהו אהרן בינג הי"ו

דווקא בשנת השמונה עשרה לחייו. דבר נוסף וחשוב נבחין שלכל שתיל צומחים לידו עשבי וצמחי פרא שמטרתם היא לינוק ממנו את החיות ולמנוע ממנו להצמיח ולהניב פירות ואשר על כן כאשר רוצים שהעץ יהיה עץ פרי יש לנכש ולעקור את העשבים והצמחים הללו ורק כך השתיל יוכל לצמוח לעץ ולהניב פירות. וכמה שהדבר הזה מחייב אותנו כבני אדם שרוצים להועיל ולהיות טובים וללכת בדרך הטובה שהיא דרך התורה הקדושה והמצוות באמת לנכש ולעקור את המידות הרעות שצומחות בתוכנו וכל מטרתם ושורשם הוא מהיצר הרע שרוצה להפריע לנו לצעוד בדרך הטובה וכל המושג הזה של תיקון המידות הוא ורק הוא היסוד לצמיחה שלנו בדרך הטוב ולולי זה אז בדיוק שבאילן כאשר לא עוקרים את עשבי וצמחי הפרא הללו אז הם גדלים ביחד עם האילן ולא זו בלבד שהם מפריעים לו להניב פירות ולהועיל לסביבה אלא שבסופו של דבר צומח מהשתיל הזה אילן סרק המלא בעשבים דוקרניים שאין בהם שום הנאה ותועלתיות לסביבה וכל זאת למרות שהגשם והמים שהם בדרך כלל מעניקים לאילן את הכח להניב פירות אך כאן בגלל שלא עקרו את הצמחים והעשבים הפראים הללו התוצאה היא במקום אילן

בין שתיל לאילן ואז נקבע את צורת גדילתו לטוב ולרע. ובמידה ובכל זאת נבחרה צורת גדילת העץ באופן עקום הוא עדיין יכול לשנות את צורת הגדילה לצורה ישרה כל עוד הוא עץ צעיר.

בדיוק אותו דבר אצל האדם אשר נמצא בתקופת הנעורים שהיא התקופה שבה הוא עומד בין ילד לאיש ודווקא בתקופה זו הוא יכול לקבוע בנפשיו את צורת חייו לטוב ולרע. וכבר מסופר על אחד האדמו"רים זצוק"ל שחי בתקופה שבה התפשטה ונפוצה דרך החסידות ביהדות אירופה אשר ניגש אליו אחד מזקני החסידים ושאלו כמה זמן הם ימי הנעורים של האדם? וענה לו האדמו"ר בזה"ל: "ווי לאנג וואס מען קען זאך בויגען" (בלשון הקודש: "כל זמן שאפשר להתכופף") כלומר שכל זמן שהאדם יכול לשנות את טבעיו ותכונות נפשו אז הוא עדיין צעיר. ומדברים נפלאים אלו מתבאר לנו מול העיניים את ההילה המרכזית לכך שכל ספרי רבותינו הקדושים זצוק"ל מאורי החסידות שסללו וניתבו לנו את הדרכים בעבודת ה' ע"פ דרך החסידות. דיברו רבות על כך שהעבודה של האדם בימי נעוריו היא שירת המידות והטבעים ובעיקר עורר על כך הרה"ק ר' אלימלך מליזענסק זצוק"ל זיע"א בקונטרס ההדרכות שלו הנקרא "צעטיל קטן" באומרם שהזמן שעל האדם לשבר את הטבע הוא

אחת מהסיבות לציונו של יום חמשה עשר בשבט תאריך ראש השנה לאילנות כיו"ט במעגל השנה היהודי הוא כמובא בספה"ק הדמיון החד שיש בין האדם לעץ "כי האדם עץ השדה" (דברים כ"ט). והמאפיין הראשי של הדמיון בין העץ לאדם הוא תכונת הגדילה והפריחה והנבט פירות. כמו שהעץ מתחיל את תוחלת החיים שלו בתור שתיל רך וקטן שעם השנים גודל וצומח עד שנהיה לעץ רב מימדים כך האדם מתחיל את חייו בתור תינוק רך שעם הזמן גודל וגודל ונהיה לאדם גדול. וכיון שכך עלינו להתחקות אחר גדילת העץ אשר מניב פירות בשלל צבעים וטעמים וכך מועיל ומיטיב עם הסביבה וזאת כדי שגם אנחנו נוכל לבנות את עצמנו כאנשים שמועילים ועושים את הטוב בעולם.

להיות "טוב" זה לא רק בעיני ה' אלא גם בעיני חבריות כמובא בגמרא מס' קידושין (דף מו.) ששם דורשת הגמ' את הפסוק "אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו" (גי.) ושואלת הגמ' האם יש כזה דבר צדיק שהוא לא טוב? ומתרצת הגמ' שם שצדיק שהוא טוב זה צדיק שטוב לשמים ולבריות. וצדיק שאינו טוב- זה צדיק שהוא טוב לשמים ורע לבריות. ובכן הבה ונשיט אל ליבנו לשלב הגורלי לעתידו של העץ ובו נקבע באיזה זווית יגדל העץ האם בזווית ישרה או שמא עקומה הוא דווקא בשלב שהוא נד

ראש השנה לאילנות קודם קבלת התורה

הרב שלמה זלמן רכניצר הי"ו

חמשה עשר בשבט, ראש השנה לאילנות כדברי בית הלל, חל בדרך כלל בפרשת יתרו העוסקת במעמד הר סיני וקבלת התורה, מן הראוי להתבונן בדבר, ולהבין את שייכותה לתקופה זו. כידוע, חציו הראשון של חודש שבט הוא זמן דין מחמת היותו שייך לירחון דעשו, כמבואר כמ"פ ב"ה"ק ששלשה חדשים נמסרו לשליטת עשו והם טבת וחצי שבט, תמוז וחצי אב, ובט"ו בשבט חוזרת השליטה לצד הקדושה, ומיום זה ואילך מתווסף כח ועצמה לכל החפץ להתייגע בתורה ובעבודת ה' להשלים חפצו ולהצליח בעבודתו.

דבר זה מרומז בצירוף שם הוי"ה הקדוש של חודש זה שהוא הוי"ה היוצא מפסוק המר ימורנו והיה הוא, חציו הראשון של השם מופיע שלא כסדרו הה' קודם ל', דבר המרמז לתגבורת הדינים רח"ל, ואילו חציו השני של השם מופיע כסדרו הו' ואח"כ הה', המרמז לרחמים וחסדים, והסיבה לכך היא מפני שבחציו הראשון של החודש מתגברים הדינים מחמת היותו תחת שליטת הסט"א, ובחציו השני של החודש מתעוררים רחמים וחסדים מחמת היותו בשליטת צד הקדושה.

הדברים נעלים וגבוהים מערכנו והשגתנו, אך נסה להוציא מהם את מה ששייך לעבודת ה' של כל אחד ואחד.

בקביעת יום ראש השנה לאילנות נחלקו בית שמאי ובית הלל, לדברי בית שמאי חל ראש השנה לאילנות באחד בשבט, ולדברי בית הלל חל בט"ו בו, וכך נפסקה ההלכה. בספ"ק ישמח ישראל (ט"ו בשבט) מבואר ששורש המחלוקת בין ב"ש לב"ה נובע מההבדל בין מהותם של בית שמאי למהותם של בית הלל, על בית שמאי אמרו חז"ל (במות יד.) שהם 'מחדדי טפי' כלומר הם עמוקים יותר וחודרים לפנימיות, ובפנימיות אין הבדל בין חסד לדין, כי הקב"ה הוא טוב לכל ורחמי על כל מעשיו, רק כשהוא מסתיר את פניו נראה כאילו הוא מנהיג את העולם במידת הדין, וע"כ קבעו בית שמאי שראש השנה לאילנות, שהוא יום של רחמים וחסדים, יחול בתחילת חודש שבט, בזמן שעדיין מידת הדין שולטת, כי לב"ש אין הבדל בין חסד לדין, משא"כ בית הלל פסקו לפי איך שנראה לעיניים, ובזמן שיש הסתר פנים רואים שמידת הדין שולטת, וע"כ קבעו את ראש השנה לאילנות בחמשה

המשך דברי פתח

פירות אילן סרק ללא שום פרי וצמח שמיטיב לסביבה.

אותו רעיון הוא אצלנו שאנחנו יכולים לינוק ולשתות ממעינה של תורה כמובא בגמ' מס' תענית (דף ז.) שהתורה הקדושה נמשלה למים דכתיב "הוי כל צמא לכו למים" ישעיה נה,א.) ולימודיה נמשל לגשם דכתיב "יערוף כמטר לקחי תול כטל אמרתי" (לב,ב.) ולמרות שהתורה הרי מעדנת את נפש האדם אך אם האדם לא עוקר את המידות הרעות מתוכו אז ח"ו הוא גודל לעץ סרק משוחת ורקוב והתורה נהפכת לו מסם חיים רח"ל לסם המוות.

לא בכדי דרש הגאון מוילנא זצוק"ל על הפסוק המובא בספר "משלי" ספרו של החכם מכל האדם שלמה המלך ע"ה "הגו סיגים מכסף ויצא לצורף כלי" (כה,ד.) שעל האדם להוציא את הסיגים - את המידות והתכונות הרעות ממנו ורק אז יהיה לצורף כלי הוא יוכל לבנות את עצמו ע"פ דרך התורה. וישאל השואל הרי בכל זאת אנו רואים אנשים שלא עבדו על המידות והם סך הכל נראים מאוד יראי שמים ובני תורה? על כן נענה לו תשובה באמצעות הסיפור הבא שסופר ע"י אחד מתלמידיו של הרה"ג ר' יששכר מאיר זצ"ל ראש ישיבת הגב שגלב"ע לפני כשבועיים ימים ובכן בתקופת חוליו ע"פ הוראה רפואית היה עליו לערוך מידי בוקר הליכה בחיק הטבע ואכן מידי יום הלך ר' יששכר בליווי אחד מתלמידיו. באחד הימים תוך כדי שהוא ותלמידו הולכים שם לב התלמיד שהמשיך ללכת כי ר' יששכר נעצר ליד שיח קוצים ומתבונן בו הלך התלמיד לכיוונו של ר' יששכר תוך כדי שמנסה להבין את פשר הדבר וכשהבחין ר' יששכר בתלמיד פנה אליו ואמר שים לב איזה דבר מעניין קורה כאן הקוץ הזקן והיבש הוא בצבע חום ממש יבש עם כל החיות ולעומת זאת הקוץ הצעיר הוא בצבע ירוק עם פרח סגול מעליו ממש הבדל גדול בין שני הקוצים. אתה יודע מה אני לומד מזה אמר ר' יששכר מאיר לתלמידו אני

לא יצא ידי חובתו כלפי המקום עד שיעמיק ויתבונן בעומק כונת המצוה, וככל שירבה בזה יהדר בקיום המצוה. משא"כ בית הלל סוברים כי מדרגה זאת לא שייכת אצל כל אדם, ומי שאינו שייך למדרגה זאת יתייבש וירפה מעבודת ה', בחשבו שאין עבודתו חשובה ומקובלת לפני המקום, ע"כ פסקו שיש להחשיב את החלק המעשי לעיקר, וכאשר האדם יעורר את עצמו 'בפועל' לקיים את המצוה כהלכתה, מתוך הכנעה ותשוקה להדבק בהש"ת, יזכהו משמים לדעת את כונתה וסודות המצוה, עכתה"ק.

והנה חז"ל קבעו (קידושין נד.) ש"לא ניתנה תורה למלאכי השרת". ההבדל בין עבודת המלאכים לעבודת האדם הוא, שעבודת המלאכים אינה עבודה מעשית-גשמית, כיון שאינם בעלי גוף גשמי, וכל עבודתם רוחנית לגמרי, לעומת זאת האדם המורכב מנשמה אלוהית המלווה בגוף גשמי, עובד את ה' בשני חלקיו, את חלק המחשבה שבמצוה מקיים באמצעות נשמתו שבמוחו המחשבת את מונת המצוה, ואת חלק המעשה שבמצוה מקיים באמצעות גופו הגשמי. ועיקר נתינת התורה לבני אדם (אליבא דבית הלל) היתה ע"מ שיעבדו את ה' בחלק המעשה, וישלבו בו את חלק המחשבה, אך אם מוותרים על חלק המעשה ומשקיעים בעיקר בחלק המחשבה מחטיאים את כונת הבורא בנתינת התורה לבני אדם, ע"כ יש להזהר בקיום התורה בכל פרטיה ודקדוקיה כפי שקבעו חז"ל והראשונים וכפי שנפסקה ההלכה בשו"ע. מאידך, קיום חלק המעשה לבד בלי התבוננות בפנימיות המצוה גם היא נחשבת כמעשה קוף בעלמא, ולכן יש להוסיף ולהתבונן בכל פרט ופרט מהתורה ולהוסיף דעת אף בפנימיות וכונת מעשי המצוות.

ואולי זוהי הסיבה שיום ראש השנה לאילנות חל בשבוע שמתכוננים לקבלת התורה ע"י הקריאה שמעוררת את הזמן, מכיון שזו קבלת התורה 'בכח' ולא 'בפועל', שהרי 'בפועל' נתינת התורה היא בו סיון, למען נזכר כי אף שקבלת התורה בשבוע זה היא רק 'בכח', אך עצם נתינת התורה לא היתה ע"מ שנעבדהו רק בכח, אלא, ובעיקר, בפועל.

והיה נועם ה' אלקינו עלינו, ומעשה ידינו כוננה עלינו, ומעשה ידינו כוננהו.

לומד שכאשר האדם צעיר וטרם עבד על מידותיו אז הוא מצליח איכשהו להסתיר את השחיתות שבתוכו וליפות אותה אך אם כאשר הוא נהיה זקן והוא עוד לא עבד על מידותיו אז כבר מאוחר מידי הפרצוף האמיתי והמושחת שלו נחשף לעיני כל ורואים שהוא לא שיח קוצני ססגוני אלא שיח חום יבש ודוקרני. דברים כדברנו! כמה שזה מחייב אותנו בפרט בשבוע זה שבו חל פרשת קבלת התורה וא"א לקבל את התורה לפני שעובדים על המידות שהרי "דרך ארץ קדמה לתורה".

לכן הבה ונתחזק ביום זה יום ט"ו בשבט שעליו אומר כ"ק האדמו"ר מפנינסק קרלין זצוק"ל זי"ע על דברי זקנו מרן בעל ה"בית אהרן" זי"ע שהסיבה שכתוב במשנה (ראש השנה פרק א') "חמשה עשר בשבט ראש השנה לאילן" ולא לאילנות כמובא על דברים אחרים כגון יובלות שמיטין וכיו"ב היא ע"ד מש"כ במד"ר (במדבר יא,ב.) "משל למלך שהיה לו פרדס ובו שתי אילנות כרוכים של סם חיים ושל סם מוות" וממילא כתוב במשנה "לאילן" כלומר שבט"ו בשבט מקבלים חיות מהאילנא דחיי (מאילן החיים) לכל השנה ואילנא דחיי אומר האדמו"ר מפנינסק קרלין זצוק"ל זה היצר הטוב ובט"ו בשבט מקבלים תוספות חיות דקדושה מהיצר הטוב שהוא האילנא דחיי. ולאור הדברים האלה ניקח את הכח הטוב שיורד ביום הט"ו בשבט ונממש אותו בעבודת המידות ולאורם של רבותינו הקדושים בעלי המוסר ניסע ונלך וננכס את העשבים הפראים-המידות והתכונות הרעות שצמחו בתוכינו ונזכה שיקוים בנו מאמר הכתוב "צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה" (צביג.) ונפרח ונצמח ונהיה לאילנא רברבא שפירותיו מתוקים וצילו נאה והברכה היחידה שיוכלו להעניק לו היא "אלא יהי רצון שכל נטיעות שנוטעים ממך יהיו כמותך".

ברכות עד בלי די

הננו משגרים בזה ברכת מזל-טוב לבבית לחברינו וידידינו,

עמל בתורה הק' ומתנהג בחסידות

המשקיע מאונו ומרצו ללא לאות בעריכת העלון

החתן הבה"ח **יחיאל נח פלדמן** הי"ו

לרגל אירוסיו בשעטו"מ

ישא ברכה מאת ה' ויזכה לבנות בית נאמן לתורה ועבודה בדרכי החסידות,

ויראה אך ברכה והצלחה במעשה ידיו ופועלו מתוך שמחה תמידית.

הלאברכיס האלמה

מערכת העלון

רבנו ותלמידיו

ברכות מאליפות

הננו משגרים בזה ברכת מזל-טוב לבבית

לחברינו וידידינו, עמל בתורה הק'

ומתנהג בחסידות המשקיע מאונו ומרצו

להצלחת העלון בכלל

ובפרט בעריכת מדור 'מבי מדרשא'

הבה"ח **יוחנן ברנשטיין** הי"ו

לרגל אירוסיו למז"ט בשעטו"מ

ישא ברכה מאת ה' ויזכה לבנות בית

נאמן לתורה ועבודה בדרכי החסידות,

ויראה אך ברכה והצלחה במעשה ידיו

ופועלו מתוך שמחה תמידית.

כצתירת וברכת

רבנו ותלמידיו מערכת העלון

כסא דנחמתא

אנו משתתפים בצערו

ובאבלו הכבד של בוגר ישיבתנו

הר"ר **ישראל יוסף וינברג** הי"ו

על פטירת אביו

הרב **יצחק זצ"ל**

ואנו שולחים בזאת את תנחומינו הכנים.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי

ציון וירושלים, ולא תוסיפו לדאבה עוד.

ולא ישמע עוד שוד ושבר בגבולכם.

רבנו ותלמידיו הנהלת הישיבה

ברכת מזל טוב באמנה לבני הישיבה

הבה"ח **יוחנן ברנשטיין** הי"ו

הבה"ח **יחיאל מיכאל ירט** הי"ו

הבה"ח **יחיאל נח פלדמן** הי"ו

הבה"ח **שלמה צבי שטרן** הי"ו

לרגל אירוסיהם בשעטו"מ

הר"ר **אברהם משה וסנר** הי"ו

הר"ר **משה אלחנן לרר** הי"ו

הר"ר **גדליה אהרן קעניג** הי"ו

הר"ר **יהודה נח מושקוביץ** הי"ו (בוגר ישי"א)

לרגל נישואיהם בשעטו"מ

הר"ר **יצחק וקסברגר** הי"ו

לרגל הולדת הבת בשעטו"מ

מזל טוב וגדיא יאה

ברגשי שמחה ורגנה, הנני לשגר בזאת ברכת מזל טוב

לבבית לידידי ורעי,

מפארי ישיבה"ק, בתורת ה' חפצו ויגיעו

החתן **יחיאל נח פלדמן** הי"ו

לרגל אירוסיו למז"ט בשעטו"מ

יהא רעוא מן שמיא, שתזכה לבנות בית נאמן בישראל

כצתירת ישי"א

יאקא שלע רוסר

מלא הטנא ברכות

ברכת "מזל טוב" חמה ולבבית

שלוחה בזאת למע"כ

הר"ר **צבי לונדנר** הי"ו

לרגל הולדת הנכד למז"ט

ממקור הברכות תתברכו בזכות עבודתכם הק'

ואך ששון ושמחה ישמע באוהליכם כל הימים

כצתירת וברכת

רבנו ותלמידיו מערכת העלון

ואלו אשר נדבם ליבם למען החזקת העלון

הרה"ג **אלתר חיים ברנשטיין** שליט"א
לרגל אירוסיו בנו מבחירי בני ישיבה"ק
הבה"ח **יוחנן** הי"ו
למז"ט בשעטו"מ

הר"ר **נתן לרר** הי"ו
לרגל נישואי בנו מבוגרי ישיבה"ק
הר"ר **משה אלחנן** הי"ו
למז"ט בשעטו"מ

הר"ר **חיים פלדמן** הי"ו
לרגל אירוסיו בנו מבחירי בני ישיבה"ק
הבה"ח **יחיאל נח** הי"ו
למז"ט בשעטו"מ

הר"ר **אליעזר ביכלר** הי"ו
לרגל אירוסיו בתו עב"ג מבחירי בני ישיבה"ק
הבה"ח **שלמה צבי שטרן** הי"ו
למז"ט בשעטו"מ

הר"ר **אליהו שטרן** הי"ו
לרגל אירוסיו בנו מבחירי בני ישיבה"ק
הבה"ח **שלמה צבי** הי"ו
למז"ט בשעטו"מ

הר"ר **ישראל מאיר ירט** הי"ו
לרגל אירוסיו בנו מבחירי בני ישיבה"ק
הבה"ח **יחיאל מיכאל** הי"ו
למז"ט בשעטו"מ

'חזון נחום' - גליון תורני - פנימי לבני הישיבה

יו"ל ע"י מכון 'זכרון נחום' ❖ טל': 03-5709929 ❖ מען למכתבים: ת.ד. 405 ב"ב